

El dret del treball

DRET DEL TREBALL

Poders de l'Estat

- Legislatiu
- Executiu
- Judicial

Dret del Treball

Característiques

- Personal
- Voluntari
- Per compte aliè
- Retribuït
- Dependent

Relacions laborals

- Ordinàries
- Especials
- No laborals

Fonts del Dret del Treball

Materials

Formals

Internes

Externes

Principis d'aplicació de les normes laborals

- Jerarquia normativa
- Norma mínima
- Norma més favorable
- *In dubio pro operario*
- Condició més beneficiosa
- Irrenunciabilitat de drets

Organismes judicials laborals

- Jutjat Social
- Tribunal Superior de Justícia de Catalunya
- Audiència Nacional
- Tribunal Suprem

Administració laboral

- Ministeri d'Ocupació i SS
- Conselleria d'Empresa i Ocupació
- Inspecció de Treball de la SS
- Tresoreria General de la SS
- INSS
- Fogasa

Drets i obligacions del treballador i de l'empresari

El Dret

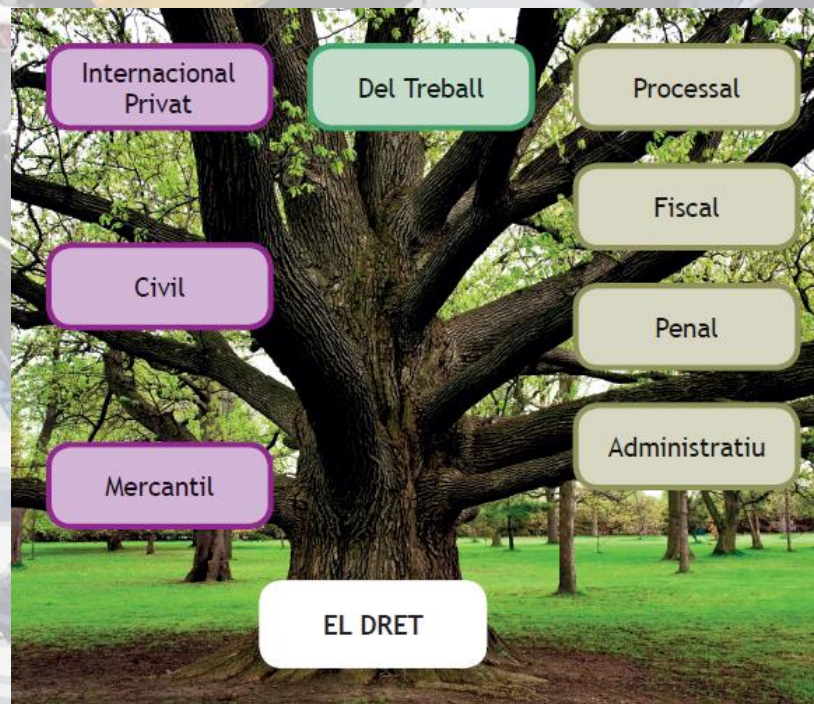
És el conjunt de **normes i principis** que regulen la convivència humana i resolen els conflictes de forma civilitzada.
Les normes jurídiques: són obligatòries per a totes les persones i institucions; l'Estat pot recórrer a la força per garantir-ne el compliment.

Branques del Dret

- **Dret Públic:** regula les relacions de l'Estat amb els particulars.
- **Dret Privat:** regula les relacions entre els particulars.

El **Dret Laboral** o **Dret del Treball**, de naturalesa mixta, participa tant del Dret Públic (l'Estat estableix els mínims) com del Dret Privat (acord entre empresari i treballador).

El dret és un conjunt coherent i ordenat que anomenem **ordenament jurídic** i que representem en forma d'arbre.

Els poders de l'Estat

La divisió dels poders de l'Estat (Montesquieu) estableix funcions precises i diferenciades per a cada un, amb un doble objectiu:

- L'**optimització** de l'aparell estatal a través de l'especialització
- Establir un **control mutu** entre els tres poders per evitar la tirania

Els poders de l'Estat se sotmeten a la norma suprema del nostre ordenament jurídic, la **Constitució espanyola (CE) de 1978**.

Algunes diferències entre Congrés i Senat:

Congrés	Senat
Cambra baixa	Cambra alta
Pot proposar lleis	No pot proposar lleis (revisa i proposa canvis)
350 diputats (l·listes tancades)	266 senadors (l·listes obertes)
	Representa els territoris
	Assegura que les CCAA compleixin amb la CE
	Crea i aprova acords entre CCAA
No podrà ser diputat autonòmic	Pot ser diputat autonòmic

El Dret del Treball

Conjunt de normes que regulen les relacions individuals i col·lectives entre empreses i treballadors, així com les de tots dos amb l'Estat.

Evolució històrica del Dret del Treball

Antiguitat - Esclavitud

Alta Edat Mitjana - Servitud

Baixa Edat Mitjana - Gremis

Edat Moderna - Gremis

Revolució industrial – Proletariat (classe obrera)

- Naixement del dret del treball a mitjans del s. XIX
- Poder absolut de l'empresari sobre els treballadors imposant condicions laborals denigrants
- Aparició del moviment obrer: reivindicació millores socials i econòmiques
- Intervenció de l'Estat dictant normes protectores que regulen les relacions laborals, limiten el poder de l'empresa i protegeixen el treballador

El Dret del Treball té **caràcter evolutiu** doncs pretén adaptar-se a la situació de cada moment.

Àmbit d'aplicació del Dret del Treball

El **treball** és tota activitat humana, ja sigui física o intel·lectual, realitzada amb el propòsit d'obtenir una contraprestació econòmica.

El Dret del Treball redueix l'àmbit d'aplicació al treball que reuneix una sèrie de característiques recollides a l'**article 1 de l'Estatut del Treballador (ET)**:

“El Dret del Treball serà d'aplicació als treballadors que, voluntàriament, prestin els seus serveis retribuïts per compte aliè dins de l'àmbit d'organització i direcció d'una altra persona física o jurídica, ocupador o empresari”.

Relacions laborals

Les relacions entre treballador i empresa poden ser de tres tipus:

- ordinàries
- especials
- no laborals

Ordinàries

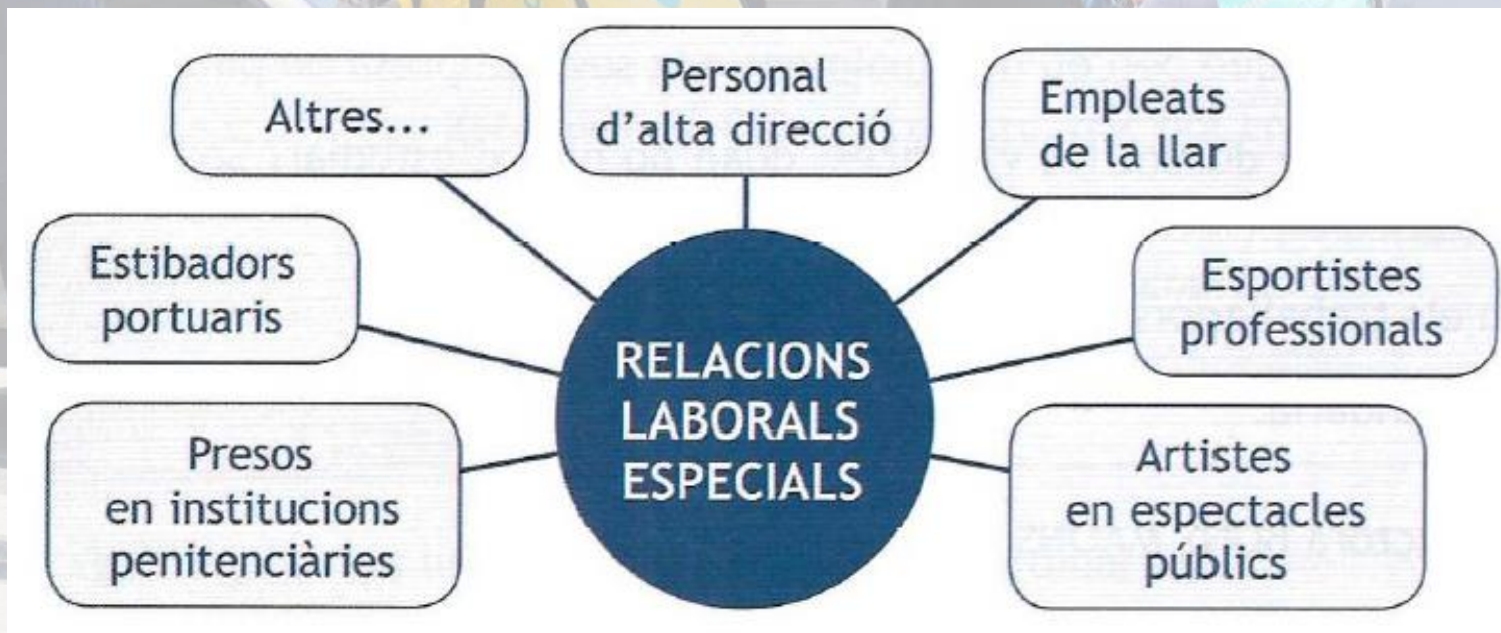
Se'ls aplica l'Estatut dels Treballadors. Les seves característiques són:

- **Personal:** el treballador realitza el treball.
- **Voluntària:** ningú pot obligar al treballador a treballar en una activitat laboral que no vulgui.
- **Per compte aliè:** l'empresa assumeix el risc i es queda amb els fruits del treball.
- **Retribuïda:** el treballador percep un salari.
- **Dependent:** el treballador ha d'acceptar les ordres i la direcció de l'empresa.

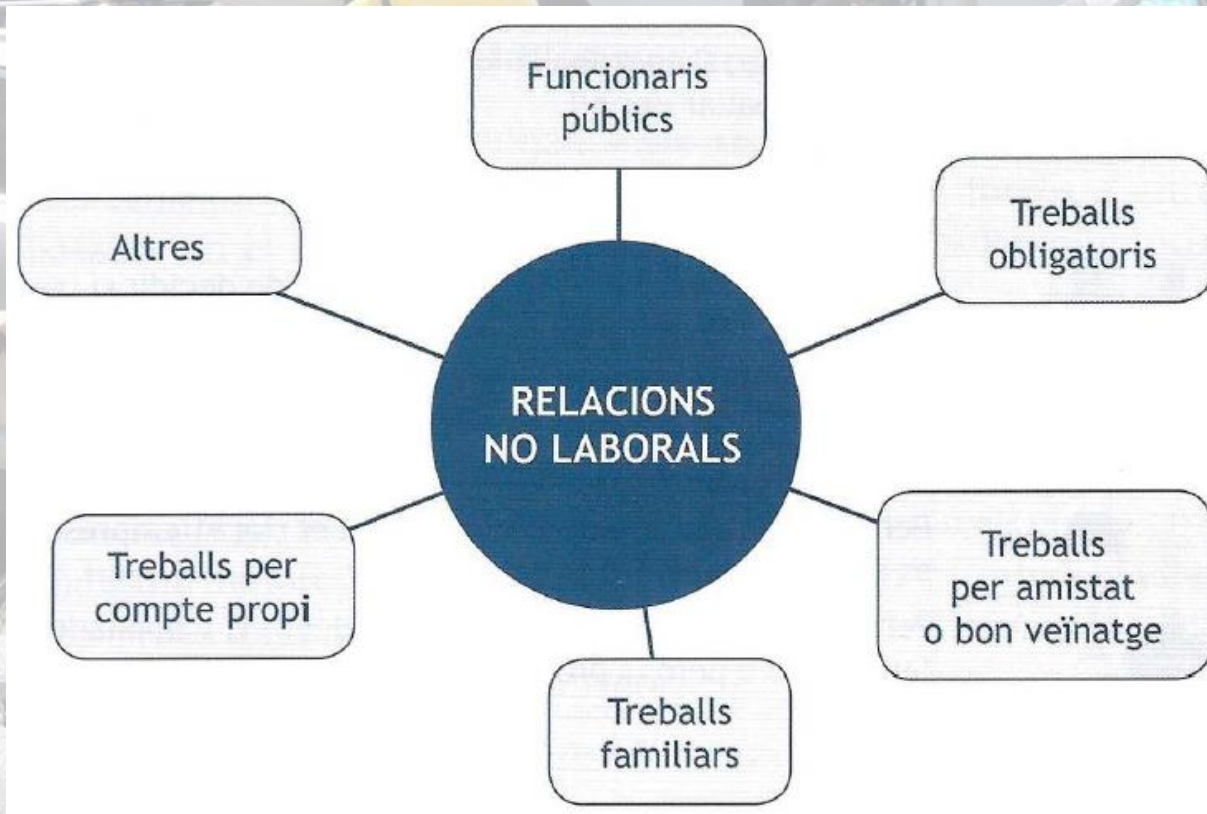
Especials

Les relacions laborals especials compleixen totes les característiques de les relacions laborals ordinàries, però han estat creades per normes específiques que les regulen i, si hi ha res no contemplat, s'aplica l'Estatut dels Treballadors.

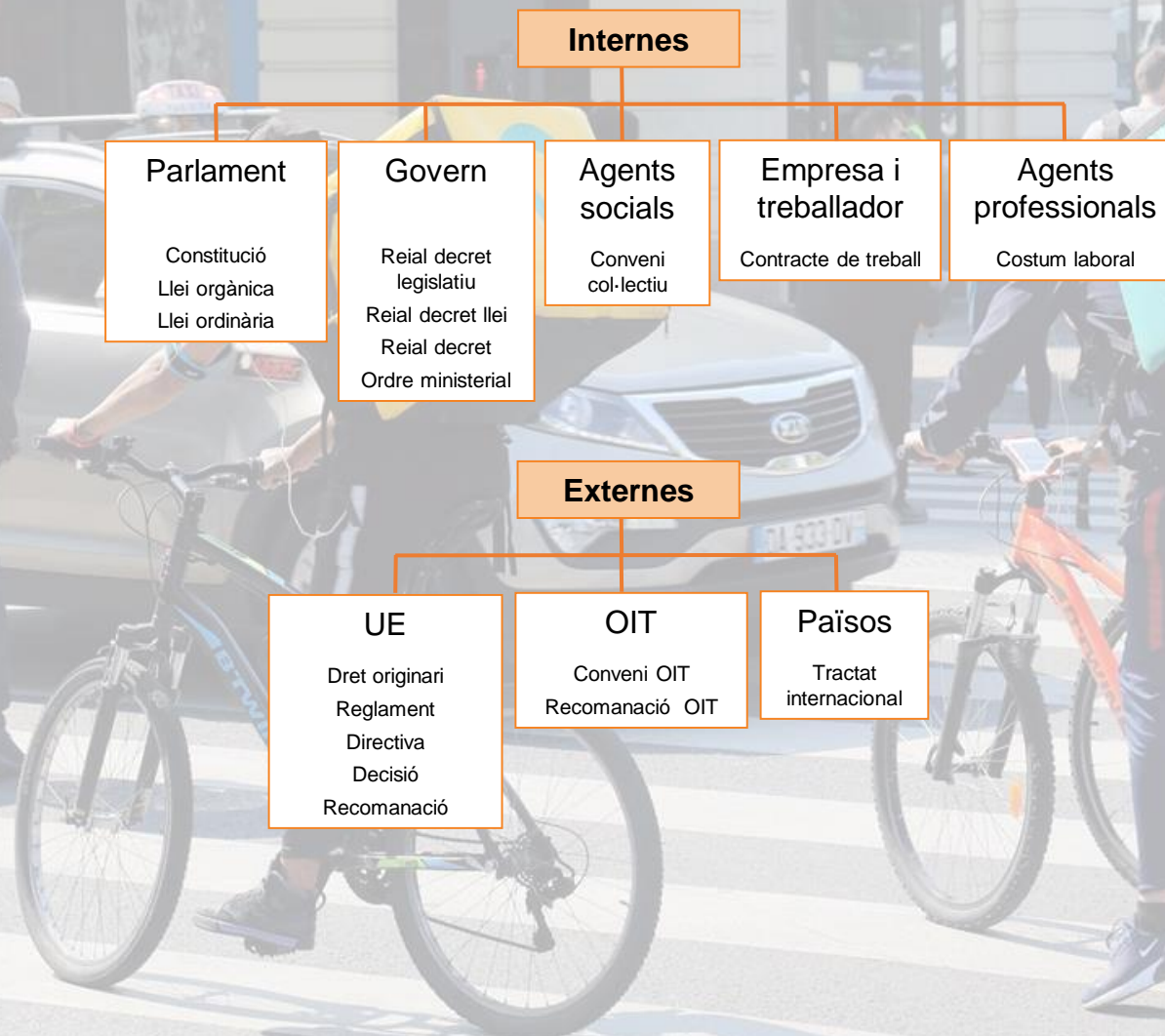
No laborals

Per decisió política o perquè no compleixen alguna de les característiques de les relacions laborals ordinàries, no se'ls aplica l'Estatut dels Treballadors.

Les fonts del Dret del Treball

Les fonts INTERNES del Dret del Treball

Materials	Formals	Concepte
Parlament	Constitució (CE)	Norma suprema de l'ordenament jurídic espanyol. Recull drets i principis de contingut laboral.
	Llei Orgànica	Regula els drets fonamentals i les llibertats públiques.
	Llei ordinària	Regula la resta de matèries no reservades a llei orgànica.
Govern	Reial Decret Legislatiu	Norma amb rang de llei dictada pel Govern prèvia autorització de les Corts.
	Reial Decret llei	S'elabora pel Govern en casos d'extraordinària i urgent necessitat. El Parlament, en el termini de 30 dies, hi dona o no el vistiplau.
	Reial Decret	Norma que elabora el Consell de Ministres.
	Ordre Ministerial	Norma que aprova un sol Ministre.
Agents socials	Conveni col·lectiu	Acord per escrit, assolit a través de la negociació entre els representants dels treballadors i de les empreses.
Empresa i treballador	Contracte de treball	Acord entre l'empresa i el treballador per al desenvolupament d'una activitat laboral a canvi d'una retribució.
Grups professionals	Costum laboral	Norma no escrita que s'imposa per l'ús social. Només s'aplica quan no hi ha una norma escrita que s'apliqui al cas, però ha de ser local i professional.

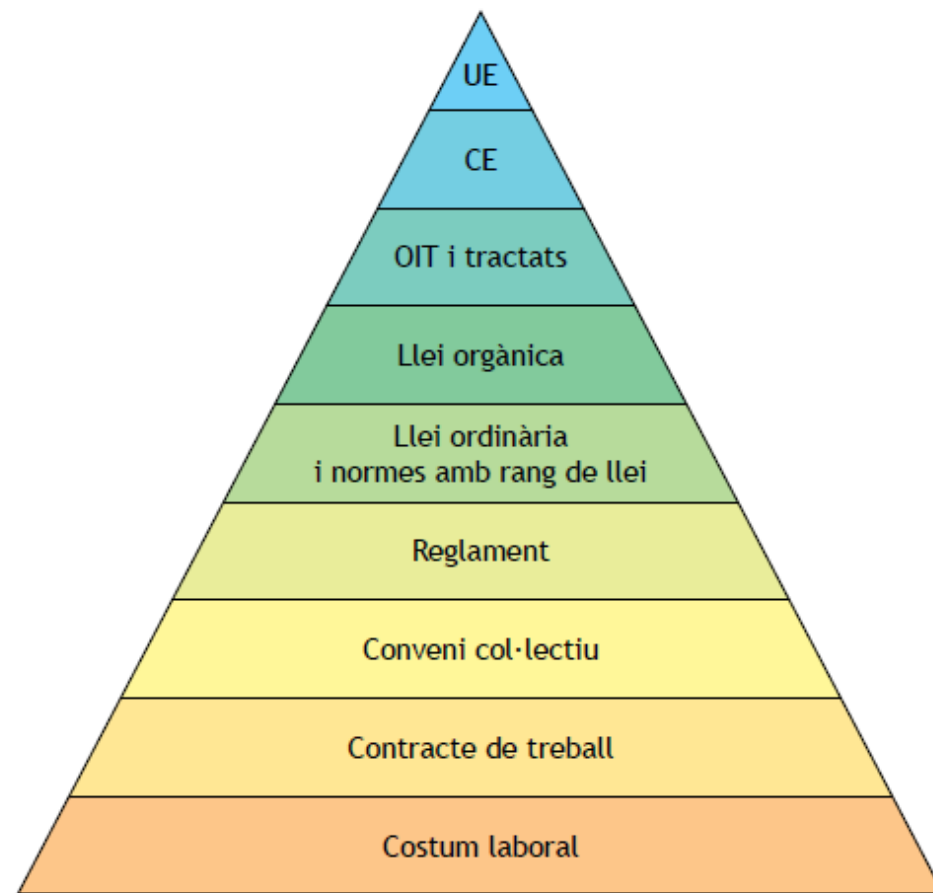

Les fonts EXTERNES del Dret del Treball

Materials	Formals	Concepte
Unió Europea	Dret originari	Tractat de París (1951), Tractats de Roma (1957), Tractats d'adhesió: Acta Única (1986), Maastricht (1992), Lisboa (2007).
	Reglament	Norma d'aplicació directa o immediata en tots els Estats membres.
	Directiva	Acte jurídic obligatori, que permet que cada Estat adapti, en un període determinat de temps, la seva legislació interna a les prescripcions mínimes contingudes.
	Decisió	Disposició obligatòria per als destinataris que s'hi designin.
	Recomanació	Proposa una línia de conducta sense obligació jurídica, per als Estats membres, institucions i ciutadans de la Unió Europea.
OIT	Conveni OIT	Norma d'obligat compliment per als països que l'hagin ratificat.
	Recomanació OIT	Proposta, que pot complementar un conveni.
Països	Tractat internacional	Acord entre dos o més països, d'obligat compliment després de ser ratificat pel Parlament.

Principi de jerarquia de la normativa laboral

Les normes s'apliquen per ordre jeràrquic, és a dir, les normes de rang inferior no poden contradir el disposat en una norma de rang superior.

Drets laborals específics:

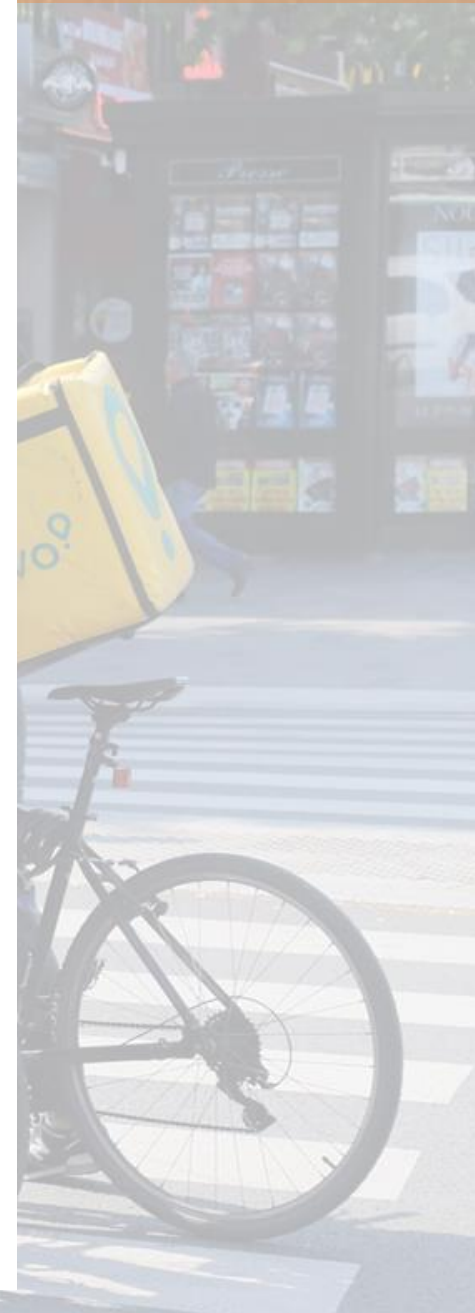
- Article 35: Dret al treball i deure de treballar
- Articles 7 i 28: Sindicats i associacions empresarials i Llibertat sindical i Dret de vaga
- Article 37: Negociació col·lectiva
- Article 38: Llibertat d'empresa
- Article 129.2: Participació a l'empresa

Drets laborals inespecífics:

- Article 14: Igualtat i no discriminació (Ex: accés, ascensos i promoció, retribució, acomiadaments...)
- Article 16: Llibertat ideològica i religiosa (especial interès empreses ideològiques o de tendència: centres educatius, partits polítics, hospitals religiosos, mitjans de comunicació...)
- Article 18: Dret a l'honor, intimitat personal i a la pròpia imatge. Secret de comunicacions, protecció de dades de caràcter personal (control del treball mitjançant gravacions de vídeo/audio, correu electrònic corporatiu dels treballadors...).
- Article 20: Llibertat d'expressió i informació (garantia representats dels treballadors, crítiques treballadors a l'empresa mitjançant xarxes socials, manifestacions públiques de treballadors amb opinions contràries al ideari propi de les seves empreses...)
- Article 21: Dret de reunió (d^o assemblea treballadors)
- Article 24: Tutela judicial efectiva (LRJS)
- Article 9: Principi de legalitat (sancions al treballador)
- Article 27: Dret a la educació (Ex: permís per examen)

Principis rectors de la política social i econòmica:

- Article 40.1: política orientada a la plena ocupació
- Articles 40.2: Formació Professional i Salut i seguretat laboral (inclou: jornada, descans, formació i readaptació professional)
- Article 41: manteniment d'un règim públic de Seguretat Social que garantitzi l'assistència i prestacions socials davant situacions de necessitat.

Els principis d'aplicació de les normes laborals

Principi de jerarquia: les normes de rang inferior no poden contradir el disposat en una norma de rang superior.

Principi de norma mínima: la norma de rang superior estableix mínims que han de ser respectats per les normes de rang inferior. (Ex: 30 dies de vacances).

Principi de norma més favorable: si existeixen dues o més normes laborals que regulen un mateix tema de manera diferent, s'aplicarà la norma que reguli el tema de forma més favorable per al treballador. (Ex: conveni col·lectiu 40 dies de vacances).

Principi *in dubio pro operario*: si una norma laboral es pot interpretar de manera diferent per les parts interessades, s'aplicarà la interpretació més favorable al treballador.

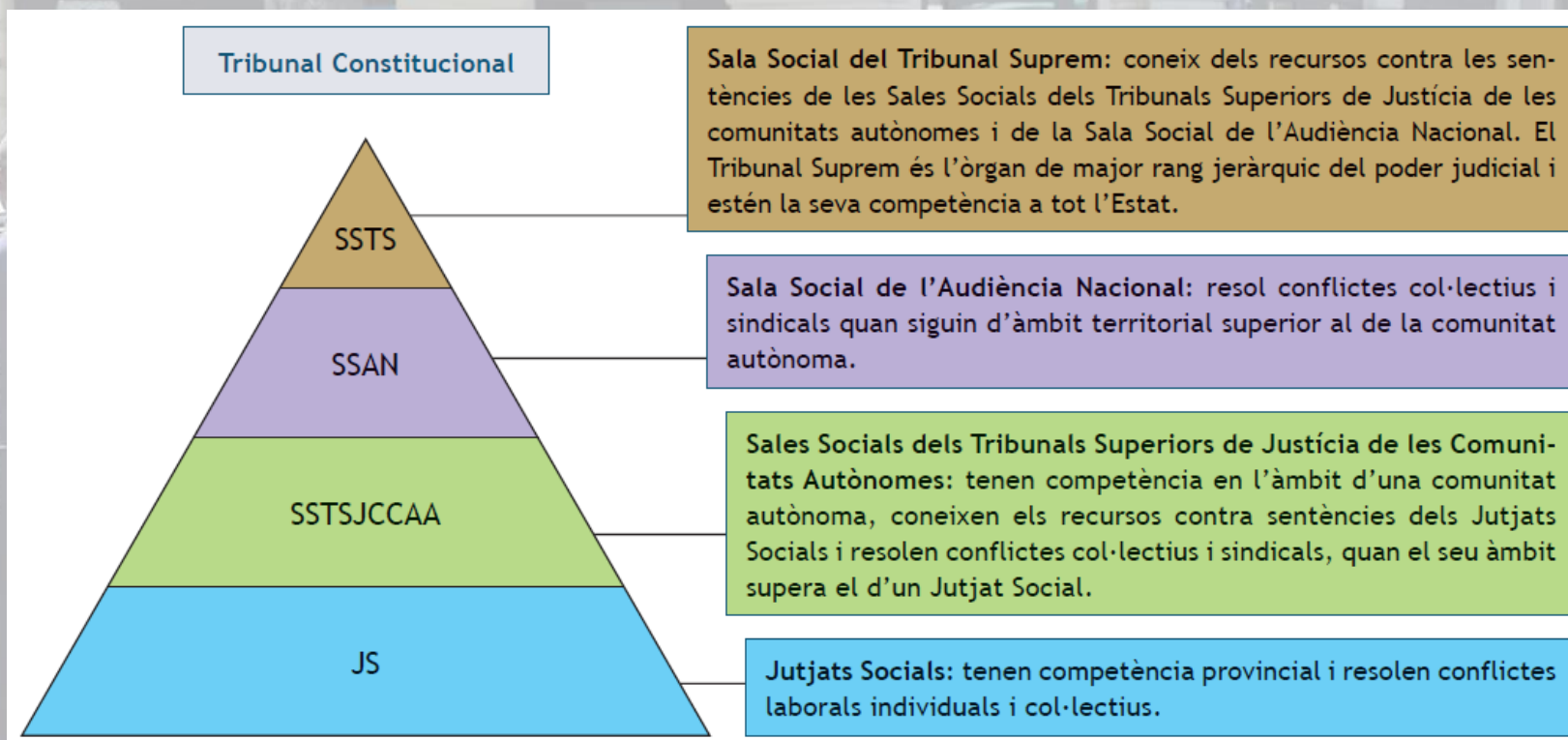
Principi de condició més beneficiosa: si un treballador té determinades condicions beneficioses i posteriorment s'empitjoren, podrà seguir mantenint les condicions beneficioses. (Ex: determinats plusos)

Principi d'irrenunciabilitat de drets: cap treballador podrà ser obligat a renunciar als drets que les lleis estableixen com a irrenunciables. (Ex: vacances)

Els organismes judicials laborals

La **funció jurisdiccional** és l'encomanada a jutjats i tribunals, i consisteix en jutjar i fer complir (executar) la sentència.

El poder judicial no pot elaborar normes, però sí influir en la seva aplicació i interpretació a través de la **JURISPRUDÈNCIA**, que no és estàtica sinó que evoluciona amb la societat. En una sentència hi ha tres parts:

1. **Fets provats:** al·legacions acreditades com a certes.
2. **Fonaments de dret:** interpretació i aplicació de la normativa pel jutge o tribunal.
3. **Resolució:** decisió judicial

L'Administració laboral

El dret del treball

És l'encarregada de vetllar pel compliment la normativa laboral sancionant-ne l'incompliment. Està formada per dos nivells d'organismes públics:

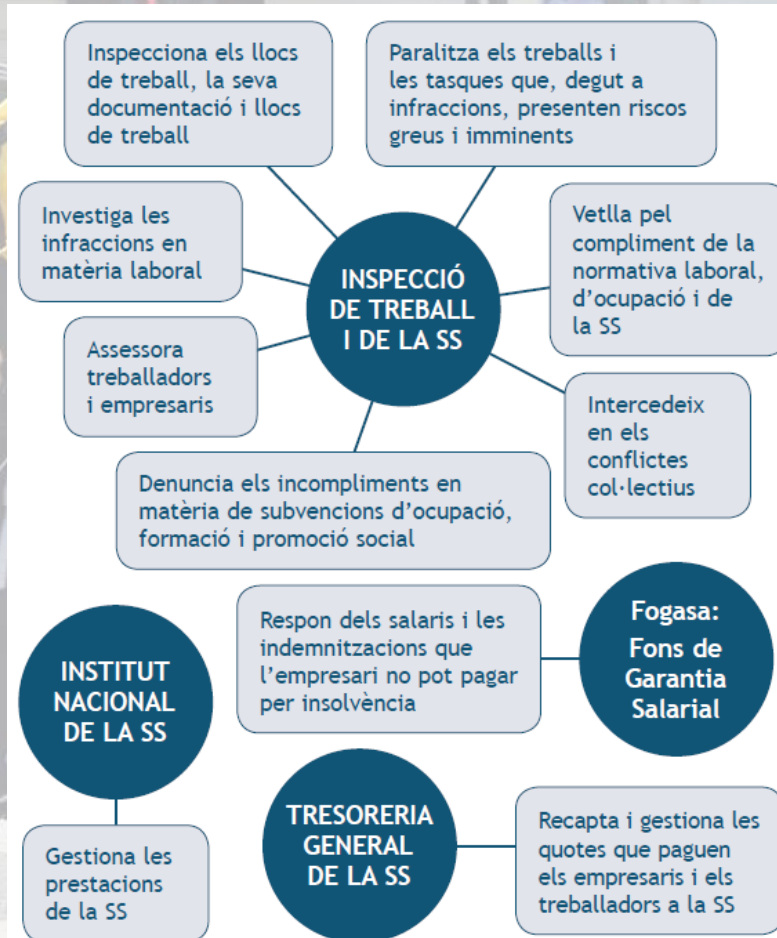
- Nivell estatal: **Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social**
- Nivell autonòmic: **conselleries de treball**

El Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social es recolza en una sèrie d'òrgans especialitzats:

SEPE:

Servicio Público de Empleo Estatal

- Gestió de les prestacions per desocupació (atur)
- Gestió de subvencions d'ocupació a empreses

El dret del treball	
Drets del treballador	Obligacions de l'empresa
a) Drets bàsics:	
- al treball i a la lliure elecció de professió	
- a la negociació col·lectiva, a l'adopció de mesures de conflicte col·lectiu, a la vaga i a la reunió	- facilitar als treballadors un lloc de reunió
- a la participació a l'empresa	- subministrar informació
b) Drets específics:	
- a l'ocupació efectiva	- encomanar tasques i facilitar els mitjans per realitzar-les
- a la promoció	- permetre ascendir a l'empresa
- a la formació professional en el treball	- permetre concórrer a exàmens i cursos de formació
- a no ser discriminat - respecte a la intimitat - consideració deguda	- donar un tracte igualitari - protegir la intimitat dels treballadors - respectar la dignitat dels treballadors
- a la integritat física	- planificar la prevenció - vigilar i protegir la salut davant dels riscos en el treball
- a la percepció puntual del salari	- remunerar puntualment
- a l'exercici d'accions derivades del contracte	- proporcionar el treball corresponent al grup professional del treballador

Obligacions del treballador	Drets de l'empresa
- complir les ordres de l'empresa	- decidir on, com i quan realitzar l'activitat laboral
- contribuir a la millora de la productivitat	- poder de variació (<i>ius variandi</i>): mobilitat funcional, mobilitat geogràfica i substancial de les condicions de treball
- actuar de bona fe	- vigilar i controlar les obligacions del treballador, sancionant en cas d'incompliment, d'acord amb les normes previstes.
- complir les obligacions concretes	
- observar les mesures de seguretat i salut laboral	
- no concórrer amb l'activitat de l'empresa (competència)	

Drets i obligacions del treballador i de l'empresari

Drets del treballador	Obligacions de l'empresari
<p>a) Drets bàsics: al treball i la lliure elecció de professió, a la lliure sindicació, a la negociació col·lectiva, a l'adopció de mesures de conflicte col·lectiu, a la vaga, a reunió i a la participació a l'empresa.</p> <p>b) Drets específics: a l'ocupació efectiva, a la promoció i la formació professional en el treball, a no ser discriminat, a la seva integritat física, al respecte a la seva intimitat i consideració deguda, a la percepció puntual del salari i a l'exercici d'accions derivades del contracte.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Facilitar als treballadors un lloc de reunió i donar-los informació. - Encomanar-los tasques i facilitar-los els mitjans per realitzar-les. - Permetre'ls concórrer a exàmens i cursos de formació i ascendir a l'empresa. - Donar un tracte igualitari. - Respectar la seva dignitat. - Planificar la prevenció. - Vigilar i protegir la salut davant dels riscos en el treball. - Proporcionar-los el treball corresponent al seu grup professional. - Protegir la intimitat del treballador. - Remunerar puntualment.
Obligacions del treballador	Drets de l'empresari
<ul style="list-style-type: none"> - Complir les ordres de l'empresari. - Actuar de bona fe. - Contribuir a la millora de la productivitat. - Complir les obligacions concretes del seu lloc de treball. - Observar les mesures de seguretat i salut laboral. - No concórrer amb l'activitat de l'empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Decidir on, com i quan realitzar l'activitat laboral. - Poder de variació (<i>ius variandi</i>): mobilitat funcional, mobilitat geogràfica i substancial de les condicions de treball. - Vigilar i controlar les obligacions del treballador, sancionant en cas d'incompliment, d'acord amb les normes previstes.

